

STEINAR

BRAGI

KATA

Ljndeni

**ČO PREŽÍVA MATKA, KEĎ JEJ
DCÉRA BEZ STOPY ZMIZNE?**

Kata

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Steinar Bragi
Kata – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

KATA

STEINAR BRAGI

KATA

Ljndeni

V ten deň, keď Vala zmizla, nebol na oblohe ani obláčik. Popoludní som šla domov z práce a v nemocnici prebiehalo zrejme všetko ako zvyčajne. V každom prípade si na nič zvláštne nepamätám, len na to, že obloha bola neuveriteľne modrá a hlboká, až som mala pocit, že keď si nedám pozor, vznesiem sa do vzduchu a stratím sa v nej. Aj keby som sa napríklad len potkla.

Ale to mi možno zišlo na um až neskôr.

Keď som otvorila dvere a vošla dnu, počula som, že Vala je na poschodí, a zavolala som na ňu, že už som doma. Neodpovedala mi. Zapla som rádio a dala si desiatu, ako som mala vo zvyku. Keď som dojedla, vyšla som na poschodie a všetko sa odrazu zmenilo. Počula som, že Vala vo svojej izbe plače, a tak som zaklopala a vošla dnu. Práve sa osprchovala, ležala na bruchu s uterákom omotaným okolo pása a plakala, nie príliš usedavo, nič také, ale plač znel bolestivo a bezmocne. Posadila som sa k nej a spýtala sa, čo sa deje, ale neprinútila som ju, aby sa na mňa pozrela alebo mi odpovedala, kým som nepovedala, že zavolám pastorovi Viđimu. Potom mi vysvetlila, že sa večer koná školský ples a niekoľko spolužiakov na ňu nalieha, aby prišla tiež.

Predtým mi nijaký ples nespomínala, ale teraz mi pripadalo samozrejmé a prirodzené, aby na oslavu ukončenia skúšok v prvom polroku išla. Vedela som, že pre jej aktivity v kostole ju niektorí spolužiaci nechápu a trochu si ju doberajú, ale to nie je nič, čo by sa v dnešnej dobe nedalo predpokladať. Neskôr som sa z vyšetrovacej správy dozvedela, že ju v škole prezývali „svätuškárika“. O tom mi Vala nikdy sama nepovedala a mne sa zdalo, že do školského kolektívu zapadla dobre, aj keď asi nebola práve obľúbená. Preto som ju vyzvala, aby na ples šla a trochu sa zabavila.

Ale ja sa bojím, pípala. Nevedela prečo, ale pichalo ju v bruchu, akoby sa schylovalo k niečomu zlému. Opäť sa rozplakala, takže som jej nakoniec povedala, že ak jej je tak zle, môže pokojne zostať doma, nikto ju do ničoho nenúti, ale ona namietla, že tam predsa musí ísť.

Neskôr som tento jej vnútorný rozpor pochopila lepšie. Podľa výpovedí svedkov z triedy, ktorých potom vypočula polícia, a listov, ktoré Vala posielala Báthory, bola zamilovaná do jedného chlapca, ktorý mal na ples a na večierok, ktorý plesu predchádzal, prísť tiež. Práve to nepochybne nakoniec rozhodlo. A poradila jej to aj Báthory.

Okolo pol siedmej zišla Vala dolu. Bola namalovaná a oblečená do čiernych šiat siahajúcich po kolená, stiahnutých v páse a s trošku hlbším výstrihom, ale nebolo to nič, čo by sa dalo považovať za nevhodné. Vlasy si vyčesala a pekne upravila, vyzerala výborne. Povedala som jej to a možno som dodala niečo v tom zmysle, že na parkete bude stále v jednom kole. Odvetila, že sa ešte nerozhodla, či pôjde, prehodila si deku a posadila sa s notebookom do obývačky.

Spýtala som sa, či chce niečo zjesť, ale ako sa dalo predvídať, pokrútila hlavou. Sedela som sama v kuchyni a jedla cestoviny, ktoré som uvarila, aby som si skrátila čas. Potom za mnou Vala prišla a zdalo sa, že sa konečne rozhodla. Povedala, že na ples pôjde, a požiadala ma, či by som ju neodviezla na triedny večierok, ktorý sa konal predtým a kde sa mala väčšina spolužiakov stretnúť. Odpovedala som, že ju, samozrejme, odveziem. Cestou na reykjavícke predmestie Vogar bola Vala mlčanlivá. Spomínam si, že ma prepadli obavy. Jej slová o tom, že má strach, na mňa zrazu zvláštne zapôsobili a napadlo mi, že Vala predo mnou niečo tají. Mala som sa jej na to spýtať.

Na predmestí sme chvíľu blúdili a prešli niekoľkokrát po tej istej ceste. Vala si poznačila adresu do telefónu, ale zabudla si ho doma. Nakoniec sme to našli a zastali sme na ponurom parkovisku pri radovej zástavbe oproti gymnáziu. Vtom som zacítila, ako ma znova zaplavuje strach, silnejší ako predtým. Spomínam si, že som sa zahľadela na Valu, ktorá otáľala a zostala sedieť v aute, akoby bola do poslednej chvíle na pochybách, ktovie.

Už si síce nedokážem jasne vybaviť, ako vyzerá, ale spomínam si na jej profil, keď tam vedľa mňa sedela v šere, vlasy sa jej skrúcali nad čelom, pery mala trochu našpúlené, oči sa jej ligotali a obzerali sa po domčekoch radovej zástavby, kde v jednom z bytov čakali všetci jej spolužiaci.

Potom zrazu vystúpila z auta. Kým za sebou zabuchla dvere, strčila hlavu dnu a podakovala za odvoz. Nedali sme si bozk, nemali sme vo zvyku príliš sa bozkávať ani objímať, nanajvýš tak na Vianoce a Nový rok. Slúbila, že sa vráti pred polnocou a rozlúčila sa. Videla som na nej, že sa ponáhla, aby si to opäť nerozmyslela.

Čo sa dialo potom, viem od polície. Po Valinom zmiznutí som mala spočiatku pocit, že ju možno dokážem nájsť, ak si dôkladne prečítam vyšetrovacie správy; akoby predstavovali hádanku, ktorú môžem rozlúštiť. Preštudovala som ich veľakrát, celý ten abecedný zoznam svedkov a ich výpovedí, ale nikam to nevedlo.

Keď sa so mnou Vala rozlúčila, zamierila k domu číslo 33 a zavonila. Otvoriť prišla hostiteľka, v spisoch označená písmenom „Z“, a vyhlásila, aké je to prekvapenie, že Vala prišla, pretože nikdy predtým sa na triednych večierkoch nezúčastňovala a nechodila ani na kolky, plesy alebo koncerty. „Z“ Vale ponúkla pivo, pretože si nič na pitie nepriniesla, ale tá ho odmietla. „Z“ sa jej spýtala, či nikdy nepije, ale Vala sa rozpačito vyhovárala, že pije len občas. Nakoniec od nej pivo prijala a hneď do seba obrátila pol fľaše. Potom celá ožila, prestala sa červenat', smiala sa a rozprávala vtipy. Podľa svedkyne „M“, ktorá Vale dala Bacardi Breezer, keď pivo dopila, Vala na začiatku školského roka, na rozdiel od väčšiny ostatných, nepoznala z triedy vôbec nikoho. Ťažko sa zoznamovala s ľuďmi, znervóznela, keď ju niekto oslovil, a pôsobila dojmom, že o spoločnosť veľmi nestojí.

Svedkyne „E“ a „F“ vypovedali, že po poslednej skúške Vale zavolali a prehovárali ju, aby prišla na večierok. Už predtým ju pozývali, aby s nimi po škole zašla do kaviarne. Potom sa v triede rozchýrilo, že Vala je veriaca, že chodí na omše nejakej sekty a chodievala na vidiek na kurzy, pred spaním si číta Bibliu a chystá sa na misiu do Malajzie. Odvtedy ju prezývali „sväťuškárika“. „E“ i „F“ tvrdili, že proti

jej viere nič nemali, aj keď im Vala pripadala trochu zvláštna, a že sa s ňou úprimne chceli lepšie zoznámiť, aby už nebola taká izolovaná od zvyšku triedy.

Svedok „X“ dorazil na večierok neskôr a všimol si, že Vala stojí na verande za domom a fajčí. Rozprávala vraj rýchlo a správala sa čudne a nepríjemne. Mámila od ostatných cigarety a pivo a stále pokukovala po jednom chalanovi z triedy, „D“, ktorého svedok opísal ako vysokého pekného chlapca, ktorý má v škole výborný prospech, ale má povest lámača dievčenských srdc. Vraj dosť pije a svedok „X“ ho vraj raz počul vyhlásiť, že veriacie dievčatá sú sexi.

Svedok „D“ vypovedal, že prišiel na večierok neskoro a Valu nepozdravil, ale postrehol, že sa na neho stále pozerá z verandy, kde sa zdržiavala väčšinu večera. Priznal, že na ňu na vyučovaní občas žmurkol a za jej chrbtom si z nej robil srandu. Neskôr sa za to vraj hanbil. Po jednej skúške krátko pred Vianocami vychádzali z triedy v tej istej chvíli a „D“ sa jej spýtal, či sa nechystá na vianočný ples. Prehovárал ju, aby prišla. Svedkyne „E“ a „F“ vypovedali, že na konci večierka išli spolu s Valou do kúpeľne, kde si od jednej z nich požičala šminky a priznala svoj záujem o „D“. Vypytovala sa, ako sa im pozdáva jeho nová priateľka „R“, ktorá na večierok práve dorazila, ale ony vraj zmenili tému. Cestou späť na verandu sa Vala na to dievča zaškerila a potom jej „F“ odporučila, aby pila opatrnejšie, pretože večer sa ešte len začínal.

Po večierku išla Vala spolu s „E“, „F“ a „C“ taxíkom na ples. Vela tancovala a zdalo sa, že je na parkete vo svojom živle, kým nezačal tancovať aj „D“ s „R“. Vtedy začala na parket ťahať neznámych chlapcov a tancovala s nimi v blízkosti „D“ a „R“, akoby sa chcela pred „D“ predvádzať alebo v ňom vzbudiť žiarlivosť. S jedným z chlapcov, s „K“, sa začala bozkávať a podľa jeho výpovede si položila na prsia jeho ruku, čo mu nebolo príjemné, takže odišiel. Nakoniec sa „R“ naštvála, pohádala sa s „D“ a ušla z tanečného parketu. „D“ potom Vale vynadal, že ho nenechá na pokoji. Vyhlásil, že o ňu nemá záujem a že je čudná. Potom Vala tancovala chvíľu sama a vzápätí ju bolo vidieť, ako neistým krokom opúšťa parket a sadá si k prázdnemu

stolu v rohu. Svedkyňa „E“ jej doniesla pohár vody, ktorú Vala vypila, a potom si doň naliala pivo z malej fľašky prinesenej z večierka. „E“ sa vrátila na parket a po niekoľkých minútach pohľadom zabľúdila do rohu, kde Vala ešte sedela, ale o pol hodinu neskôr tam už nebola.

Po zvyšok plesu Valu nikto nevidel, a nakoniec odpratali poháre zo stolov a sála sa vyprázdnila. Cestou domov sa „E“ a „F“ rozprávali o tom, čo sa s ňou asi stalo. Nemohli vylúčiť, že sa v opitosti niekam zatúlala a mali obavy, že by sa jej mohlo niečo stať alebo že by si dokonca mohla chcieť ublížiť preto, že jej „D“ vynadal. Nakoniec však dospeli k záveru, že si nebudú robiť starosti, pretože zrejme jednoducho odišla taxíkom domov spať.

O jednej v noci som konečne vzdala čakanie a vstala z postele. Vala si zabudla telefón doma, takže mi bolo jasné, že nemá zmysel jej volať. Nechcela sa mi zháňať jej spolužiakov, pretože bolo možné, že práve stojí za dverami. Nechcela som, aby im pripadala ešte čudnejšia, ako dievča s bláznivou paranoidnou mamou, ktorá ich budí uprostred noci. Namiesto toho som zašla do jej izby, posadila sa na posteľ a čakala. Čakala som tam ešte o siedmej ráno a čakala som ďalší týždeň, mesiac a rok. Ale Vala sa domov nevrátila.

KMEŇ

1

Sedeli spolu sami dvaja a mlčali. Kata prechádzala bruškami prstov po stole, akoby ho chcela ešte viac vyhladiť. Hladší už však byť nemohol. Bol z tívového dreva, tvrdého, ťažkého a tmavého. Tómasovi príbuzní si ho asi tak pred pol storočím nechali doviezť z Barmy.

Predtým o tom stole dosť premýšľala, ale nikdy nedošla k žiadnemu jednoznačnému záveru. Pritiahla si ruku k telu a obrátila zrak k Tómasovi, pohrúženému do denníka Morgunblaðið. O chvíľu určite zdvihne zrak, zbadá ju, ako sedí oproti nemu, postrehne to ticho, zdvihne sa a zapne rádio. Zakaždým to isté: také mlčanie, taká istá rozhlasová stanica, také isté ranné vysielanie.

Minulú noc sa jej snívalo, že spolu sedia na morskom dne. Ponad stôl si hľadeli do očí, obklopení tmou a chladom, ktorý na nich doliehal zo všetkých strán; keby niekto z nich otvoril ústa, naplnili by sa niečím, čo neslobodno vysloviť, a obaja by zomreli. V diaľke vysoko nad nimi bolo počuť burácanie mora, ktoré sa nepokojne vrhalo na breh.

Nikdy predtým to tak nevnímala – nepokoj v prírode, jej ne-súrodosť.

„Nebude ti prekážať, keď zapnem rádio?“ spýtal sa Tómas a vstal bez toho, aby počkal na odpoveď. Na rozdiel od nej počúval správy v rádiu, sledoval ich v televízii – keď bol niekedy výnimočne doma – a v práci sledoval aj internetové médiá, ktoré predstavovali najväčšie nebezpečenstvo. Správy sa najskôr objavovali na internete a ich redakcia bola taká zlá, že v nich človek mohol rozpoznať svojich najbližších.

Dojedla krajec chleba a zložila servítku na tanieri. *Milujem ťa, Tómas, láska moja. Chcela by som sa ti uložiť do náručia a zostať tam navždy, prelomiť to, čo nás rozdeľuje...*

Cestou do kuchyne zdvihla doštičku so syrmi, chlebom a marmeládou a spýtavo sa pozrela na Tómasa, ktorý pokrútil hlavou. Upratata jedlo, opláchla hrnček a tanier a dala ich do umývačky. Odvtedy, keď dala bytovému architektovi prerobiť celé prízemie, už v kuchyni neraňajkovali, nie na tých vysokých stoličkách pri vysokom stole v halogénovej žiare vychádzajúcej z kovových kociek na stenách a strope. Mala v úmysle niečo s tým urobiť, ale to bolo pred tým, ako sa všetko zmenilo.

* * *

O pol deviatej sa zo správy dozvedela, čo sa udialo v noci a čo bude nasledovať. V noci sa nič zvláštne nestalo, žiadne presuny medzi oddeleniami a žiadny nový pacient. Žena v izbe 4C, Sigríður, bola stále v karanténe a podľa rozhodnutia z predchádzajúceho večera v nej mala zostať ešte najmenej dva týždne. Kata počúvala a pritom si prezerala správy z noci a výsledky krvných testov troch ambulantných pacientov, ktorí mali prísť na infúziu. Patrila medzi nich Andrea, staršia žena, ktorú si Kata pamätala z predchádzajúcich návštev. Mala nízku hodnotu bielych krviniek, ale nie takú nízku, aby nemohla dostať infúziu. Nikto z nich sa sem nechystal prvýkrát, čo celú záležitosť uľahčovalo, a všetci traja sa už objednali k špecialistovi. Jedného mladého pacienta sprevádzala priateľka, ktorá sa na ich oddelenie objednala k sociálnemu poradcovi a mala doraziť o tretej. Žiadneho pacienta nemali dnes z oddelenia prepustiť domov ani poslať do hospicu v Kópavogu.

Po porade sa Kata ponáhľala k telefónu, aby objednala krvné testy pre pacienta, ktorý mal znovu prísť na infúziu, ak ho predchádzajúce chemoterapie príliš nezaťažili. Vedľajším účinkom jeho liekov bol útlm tvorby bielych krviniek v kostnej dreni, a tak sa stávalo, že ich nedostatok oslabil imunitný systém. V takom prípade sa liečba musela odložiť alebo bol pacient dočasne hospitalizovaný na oddelení, aby naňho mohli dohliadať.

Potom z hlavného autobusového terminálu zavolať nejaký vodič a oznámil, že jej taxíkom posielal pacienta – jedného z tých, ktorí chodia na infúzie. Sľúbila, že na neho počká v hale.

Vybavila ešte niekoľko telefonátov, objednala na oddelenie deky a reklamovala nefungujúci diaľkový ovládač na televíziu. Poslala svoju kolegyniu Fjólu do skladu liekov po čerstvo namiešané dávky, chopila sa invalidného vozíka a odtlačila ho do vestibulu, aby prijala Kjartana, ktorého jej ohlásil vodič taxíka. Mal problémy s chôdzou. Po krátkom čakaní uvidela, ako k dverám prichádza taxík. Pomohla Kjartanovi zaplatiť kartou a vystúpiť z auta, dovedla ho k vozíku a vyzvala ho, aby si sadol.

„Pokojne pôjdem sám,“ namietol a pokrútil hlavou. Kata nič nepovedala, vlúdne sa na neho usmiala a počkala, kým sa posadí.

Pokiaľ ju pamäť neklamala, Kjartan hospodáril na farme v blízkosti mesta Borgarnes, choval kravy a ovce a mal gazdinú z Portugalska, ktorá občas pripravovala cudzokrajné jedlo, ktoré volal *patas*, ale Kata mala silné podozrenie, že v skutočnosti ide o *tapas*. Kjartan bol málovravný a pri jeho predchádzajúcich návštevách si Kata všimla, že sleduje televíziu bez toho, aby hýbal očami, akoby ich chcel len upierať na obrazovku alebo na stenu nad ňou, aby sa nemusel pozeráť okolo seba: na lieky prúdiace mu cez hadičky do tela a na ostatných pacientov, ktorí zbledli a opuchli takisto ako on, takže takmer splývali so stenami. Keď sa dopyčovala, že jeho rodičia a brat už zomreli a gazdiná nevie dobre po islandsky, ponúkla sa, že ho objedná na konzultáciu k psychológovi.

„Aby som skončil ako ten magor Woody Allen?“ vyhlásil s neprítomným pohľadom. Ak sa bude schyľovať k najhoršiemu a budú mu musieť odporučiť, aby sa dal umiestniť do hospica, čo sa zdá čoraz pravdepodobnejšie, možno svoj ostych nakoniec prekoná a trochu sa otvorí. Niektorí sa však neotvorí nikdy, dokonca aj na smrteľnom lôžku zadržávajú slzy, pretože majú obavy, že by inak asi pôsobili smiešne. Pritom podľa všetkého prekyľujú citmi. Akoby to bolo niečo, za čo sa treba hanbiť.

Po mierne stúpajúcej chodbe doviezla Kjartana na oddelenie na prvom poschodí.

Ďalší dvaja pacienti vstúpili do dverí spoločne: postaršia Andrea a mladík Emil, ktorý v krátkom čase zahajoval už štvrtú chemoterapiu a začínalo to na ňom byť vidieť. Kata ho chytila za ruku a spýtala sa, ako sa cíti.

„Nie najlepšie,“ odvetil a potom pohlol perami, akoby chcel ešte niečo dodať, ale nepovedal nič. Hovoril potichu, bol bledý a spustnutý, obočie aj mihalnice mu dávno vypadali, už od druhej chemoterapie nemal na tele jediný chlpek. Pery a pleť vyzerali sucho a začínali mu dochádzať sily, čo nebolo dobré znamenie vzhľadom na to, že štvrtá liečba sa ešte len začínala. Podľa dokumentácie však mala byť už posledná.

Kata všetkých troch odvážila, pre porovnanie s výsledkami vášenia na konci dňa, zapla televízor a usadila ich na sedačky – niečo medzi polohovateľnými kreslami a nemocničnými lôžkami –, kde mali stráviť najbližších sedem až osem hodín. Andrea si vytiahla vyšívanie a spýtala sa Kjartana, ktorý sedel vedľa nej, či je na tom v poslednom čase dobre. Zablahoželala mu k tomu, že má ešte vlasy, a on odvetil: „Podobne.“ Namiesto odpovede vybuchla do hlasného smiechu, nepochybne preto, že si nevšimol, že má parochňu.

„Áno, Andrea má veľmi pekné vlasy,“ povedala Kata a pritísila k nim stôl s ihlami a roztokmi. Odmerala Andrei tlak a spýtala sa jej, ako sa má Karitas – tak volali hlavu figuríny, ktorú Andrea dostala, keď si kúpila parochňu, aby si parochňa udržala tvar. Hlavu pomenovali podľa Andreinej zosnulej sestry, ktorá „by to iste prijala s humorom“, ako sa Andrea vyjadrila. Parochňa bola výrazne ryšavá a kučeravá, hoci Andrea mala vlasy predtým rovné a tmavé; hovorila, že si vždy priala byť ryšavá, o čom však Kata pochybovala. Tí, ktorí sa nesnažili presne napodobniť vlasy a strih, ktorý mali predtým, si zvyčajne vybrali niečo úplne odlišné a punkové, akoby chceli provokovať nepriaznivý osud, ktorý ich zbavil vlastnej iniciatívy.

Andrea prišla na štvrtú, najťažšiu dávku; rakovinu jej diagnostikovali pred piatimi mesiacmi a chemoterapia prebiehala tretí mesiac. Nádor na pľúcach meral v priemere trinásť centimetrov, ale nemal žiadne metastázy, čo bolo pri nádoroch toho typu a veľkosti nezvyčajné. Pravú časť pľúc jej vyoperovali a ďalšiu liečbu spočiatku vynechali, pretože mala príliš málo bielych krviniek, ale neskôr začala chodiť na infúzie podľa plánu. Hovorila, že pije odvar z vlčieho bôbu a toľko zeleného čaju, koľko len do seba dostane. Podľa posledného merania sa nasýtenie krvi kyslíkom pohybovalo okolo šesťdesiatich percent, čo je pomerne málo, ale Andrea mala napriek tomu šťastie a dobre to vedela. Z ich rozhovorov Kata vyrozumela, že Andrea pochádza z oblasti Pingeyjarsýsla na severovýchode ostrova, ale už tam dávno nebola; často rozprávala o mladosti na vidieku predtým, než si „dala popliesť hlavu“ a odišla do hlavného mesta so svojim prvým mužom, ktorý štrkoval cesty pre americkú armádu a prenajímал si na to nákladné auto, a nakoniec si kúpil kamión a potom ešte jeden a založil si prepravnú firmu. Ona sama skončila pri „organizovaných aktivitách“, čo zrejme znamenalo, že bola ženou v domácnosti a rada sa zabávala. Teraz, ak sa nevenovala vyšívaniu, lúštila krížovky, ktorých jej manžel nosil z antikvariátov celé krabice. Doma mala červené vedro, ktoré volala „nákrčník“, pretože jednodaj vracala s hlavou sklonenou nad jeho okraj. Keď práve nenosila nákrčník, spala niekedy aj šesťnásť až dvadsať hodín denne a dosť ju rozosmialo, keď ju Kata začala volať Šípková Ruženka, ako prezývala aj niektorých ďalších pacientov. Väčšina z nich totiž spala o polovicu viac ako zvyčajne, ak mali šťastie; ostatní sa stále budili na bolesť a len podriemkavali.

Kata zaviedla Andrei do chrbta ruky infúziu – nešlo to dobre, pretože ako veľa starších ľudí trpela silným spätným tokom krvi. Keď infúziu prvýkrát zavádzala chlapcovi Emilovi, napichla omylom tepnu, ihla vystrelila von a krv vystrelila Kate do tváre aj na stenu ďaleko za ňou.

Zavesila fľašu s tekutinou na stojan vedľa Andrey, pripojila hadičku a to isté potom urobila pri Kjartanovi a Emilovi. Keď skon-

čila, dala si kávu a šla pohľadať Ingu. Tá bola predtým v sesterskej izbe mlčanlivá a bledá a pod očami mala tmavé kruhy. Určite šlo len o nejakú maličkosť – Inga predsa nevedla nijaký búrlivý život –, ale ako vrchná sestra na oddelení považovala Kata za svoju povinnosť zaujímať sa aj o osobné problémy ostatných a radiť im. Inga síce nebola oveľa mladšia ako ona a mala dlhoročnú prax, ale práca v takej tesnej blízkosti smrti bola úmorná a niekedy mala na človeka nebezpečný vplyv. Kata všetkým odporúčala, aby smrť skôr než ako nepriateľa vnímali ako kolegu.

Nikto nevedel, kam sa Inga podela. Kým sa pacientom do tela dostalo dosť riediaceho roztoku, vybavila Kata ešte niekoľko telefónátov a potom sa k chorým vrátila a na stojany zavesila vrecúška s liečivým roztokom. Pripojila hadičky a pacientov upozornila, že teraz to bude štípať. Nikto z nich nezmenil výraz tváre ani nič nepovedal. Kjartan spal, Emil sa mierne usmial, ale potom ďalej upieral pohľad na televíznu obrazovku. Andrea vyšívala, jednu ihlu mala zapichnutú v chrbte ruky a druhú držala medzi prstami. V malom vyšívacom rámmiku sa črtala zelená tráva, sivastý kamenný dom a v pozadí skaliská a biely vodopád. Výjav z vidieka. Z mladosti. Po dnešku si Andrea dá od infúzií na dva týždne prestávku, rovnako ako farmár, ale mladík bude nasledujúcich päť dní dochádzať denne a potom bude mať len týždňovú prestávku; choroba už uňho pokročila neuveriteľne ďaleko a hladiny nádorových markerov sa príliš zvýšili.

Kata vymenila Kjartanovi vrecko s roztokom bez toho, aby ho zobudila, a Emil sa ozval, že potrebuje na malú. Pomohla mu vstať, jednou rukou pridržovala stojan a druhou Emila pri chôdzi podopierala.

„Zmeravené prsty,“ povedal, pričom z vety vynechal sám seba – výrazy typu „ja mám“ sa zvyčajne vytratil po druhej chemoterapii alebo ku koncu ktoréhokoľvek cyklu infúzií. Vo dverách sa zachytil stojana, dotlačil ho pred sebou na toaletu a Kata za ním zatvorila. Niekedy musela pacientom pomáhať zdvihnúť dosku, vstať zo záchoda alebo dokonca natiahnuť nohavice. Emil bol už dávno

holohlavý, ale parochňu si nekúpil – medzi mužmi to bývala skôr výnimka. Ochĺpenie v rozkroku si pred operáciou na urologickom oddelení oholí sám. Pacienti sa väčšinou chceli oholiť sami.

Keď vykonal potrebu, vrátili sa do ordinácie, kde im Kata dala ďalšie roztoky a všetkým trom odmerala tlak. Všetko bolo v poriadku. Zobudila Kjartana, rozdala im steroidové tablety a vyhlásila, že ich o pol hodiny odváži, aby zistila, či sú pripravení na bleomycín a potom cisplatin. Kjartan mal oči podliate krvou.

Cisplatin zachránil mladíkovi život, o tom nebolo pochyb; ešte pred tridsiatimi rokmi by ho nádor v takom pokročilom štádiu priviedol v priebehu dvoch týždňov do hrobu. Na konci osemdesiatych rokov umieralo na rakovinu semenníkov tridsaťtri zo sto pacientov, ale s príchodom cisplatinu malo deväťdesiatšesť percent dobre vyhlíadky na to, že budú žiť ešte minimálne päť rokov. Zázrak. Emil však ani nevedel, ako sa liek volá, okamžite to zabudol. A mal strach.

V prípade, ako bol Andrein, sa šance na prežitie zmenili počas posledných desaťročí len pramálo. Rakovina pľúc spôsobovala viac úmrtí ako ktorákoľvek iná rakovina. Len na Islande bolo diagnostikovaných stodvadsaťpäť prípadov ročne, teda viac ako dva za týždeň, a nádej na ďalších päť rokov života nemalo ani pri najlepších diagnostických a liečebných metódach viac ako pätnásť percent. To bola malá šanca – ako Andrea sama v hĺbke duše vedela. Pacienti, ktorí veľa rozprávali o svojej mladosti a vzdialenej minulosti, boli zvyčajne tí, ktorí umierali.

Keď Kata vychádzala z ordinácie, čosi jej narazilo do boka. Nohou jej prešlo bolestivé bodnutie, hlasno zakliala a pozrela do bezvýraznej tváre upratovačky, ktorá pred sebou tlačila vozík.

„Doriti,“ sykla Kata tichšie ako predtým a súchala si bedro. „To sa nepozeráte, kam idete?“

„To by som sa mohla spýtať aj ja vás,“ odsekla dievčina naduto. Mala bujné poprsie a pracovný plášť hore rozopnutý, takže jej bolo vidieť až do ryhy medzi prsiami. Obočie mala vytrhané do tenkých liniek a zvýraznené čiernou ceruzkou, hoci bola svet-

lovlasá, a tvár jej pokrývala hrubá vrstva mejkapu. Kata si ju všimla už skôr, pre alkoholový zápach, ktorý z nej vychádzal počas jednej víkendovej zmeny. Keď sa spýtala ostatných, čo je to za kurvu, odpovedala jej Inga otázkou, či myslí tú roštenku. To bolo prvýkrát, čo Kata toto slovo počula v inej súvislosti ako s jedlom.

Kým stihla Kata odpovedať, dievča odkráčalo. Po krátkom zaváhaní zamierila Kata opačným smerom, preč z oddelenia, zamkla sa na záchode a zakričala tak hlasno, až jej z toho po zvyšok zmeny hučalo v ušiach.

2

Cestou domov sa zastavila na nákup v obchodnom centre na námestí Eiðistorg. Dlhو postávala pri pulte s mäsom v supermarkete Hagkaup a trkotala s mäsiarom o horúcej téme týždňa – platoch likvidačnej komisie istej banky –, ale vzápätí to nechali a prešli k počasiu; na to aspoň mohli mať rozdielne názory.

„Nikdy neprší tri dni bez prestávky,“ vyhlásil mäsiar drsným hlasom a utrel si ruky do zástery.

„Zaujímavá teória,“ odpovedala s pohrdavým úsmevom, čo sa mu zjavne nepáčilo. „Zato tu dokáže byť riadne zamračené. To už mi pripadá lepšie, keď prší, je to také poctivejšie.“

„Dážď je zo všetkého najhorší,“ namietol mäsiar a pokrútil hlavou. Na nose mal hranaté okuliare, úzke a s takým tenkým rámom, že ho takmer ani nebolo vidieť. Keď sa zamyslel a zneistel, čo sa očividne dialo zároveň, uchopil okuliare prostredníkom a palcom a náhlivo si ich posunul na nose. Niečo v jeho správaní Katu presvedčilo, že si ich nikdy nečistí. Po práci si dôkladne vydrhne ruky, ale na okuliaroch mu zostávajú niekoľko mesiacov staré pozostatky zvieracej krvi a odtiaľ sa dostávajú späť na prsty – kedykoľvek sa muž zamyslí –, a tým aj na všetko, čoho sa mimo pracovného času dotkne: na jeho ženu, deti, vnúčatá aj zubnú kefku. Keby sa zhotovila ultrafialová snímka jeho tváre, bol by nepochybne celý biely od zhnitej krvi a bielkovín.

Prerušili rozhovor a Kata ho požiadala o tridsať deka hotového jedla z rýb. Pri pokladnici si zobrala spoločenský časopis, aby mala pri večeri čo čítať. Potom zašla do predajne s alkoholom a kúpila si dve fľaše bieleho vína a jedno malibu.

Vonku začalo pršať, čo vyvracalo mäsiarovu teóriu. Kata zamierila pozdĺž pobrežia na západ na polostrov Seltjarnarnes. V zálive

sa dvíhali biele chrbtý vln a vyzerali takmer nehybne. Kresťanská rozhlasová stanica vysielala úvahy akéhosi zahraničného kazateľa o Skutkoch apoštolov.

Zatiaľ čo Kata čakala, kým sa otvoria garážové brány, všimla si, že jeden zo záhradných trpaslíkov leží s potmehúdskym a ospravedlňujúcim úsmevom na boku. To ju zrazu tak pobavilo, že ťažko zadržovala smiech.

„Chudáčik malý!“ zasmiala sa, vybehla do dažďa a postavila ho. Vedľa neho stála trpaslička a bola podľa všetkého vďačná, že už sa za svojho druhu nemusí hanbiť.

V predsieni zavolala zo starého zvyku ahoj, ale nikto jej neodpovedal. Tómas jej poslal textovú správu, že príde až okolo desiatej. Vyťukala kód bezpečnostného systému, odložila nákup do chladničky a zapla rúru. Kým sa rúra rozohrievala, ponáhľala sa do spálne, narýchlo sa vyzliekla a osprchovala, pretože neskôr by už na to mohla byť príliš lenivá.

Potom si obliekla spodnú bielizeň a župan a prezrela si nechty. Na maľovanie si veľmi nepotrpela, ale keď videla, ako veľmi liečba ničí pacientom nechty – od zmien farby cez ryhy až po rozštiepenie –, predsavzala si, že svoje nechty si bude dobre udržiavať.

Začistila nechty pilníkom a naniesla na ne tenkú vrstvu spevňovača a dve vrstvy čierneho laku. Chvíľu stála nehybne s rozťahnutými prstami, kým lak nezaschol, potom zišla do kuchyne, strčila rybu do rúry a naliala si biele víno. Pomaly si z neho upíjala a cítila, ako sa konečne celá uvoľňuje. Natiahla sa k prehrávaču a pustila si svoju obľúbenú pieseň od Barbry Streisand. Pop ju nikdy nijako mimoriadne nezaujímala, ani keď bola mladšia. Jej rodičia počúvali klasiku alebo džez, a hoci Kata prešla príšerným punkovým obdobím, už okolo dvadsiatky sa vrátila ku klasike. Občas počúvala operu a keď sa naskytla príležitosť, rada ju sledovala na javisku. S Tómasom raz dokonca zašli do Talianska len preto, aby navštívili predstavenie Verdiho a Donizettiho a vypočuli si operného speváka Kristina Sigmundssona. Na štadióne vo Verone sa pri *Una furtiva Lacrima* rozplakala ako dieťa a zdalo sa

jej, že chce zomrieť; večer v hoteli sedela dlho do noci na balkóne a trápil ju rozporuplný, vyčerpávajúci pocit, že všetko je príliš krásne. Nebolo pre ňu typické, aby v supermarkete chytila krabicu cédečiek s popovými baladami z osemdesiatych a deväťdesiatych rokov, ako to urobila minulý týždeň. Väčšina pesničiek boli presladené odrhovacky, ale mali svoj pôvab:

*Life is a moment in space,
when the dream is gone,
it's a lonelier place.*

Nebolo to o nič horšie ako opera a pripomínalo jej to časy, keď bola mladá dušou aj telom, tancovala v prítmí s chalanom sladák a život jej pripadal ako závrtná radosť aj strasť. Koho zaujíma Bach? Je príliš vážny, pri počúvaní jeho akordov Katu naplňa pocit zatuchnutej klaustrofóbie a túžba po niečom *surovejšom*.

Počas jedla listovala v časopise, ale nič ju nezaujalo. Siahla po brožúrke kostola letničného hnutia a prezerala si program, aj keď ho už poznala naspamäť. Od ôsmej sa konali modlitby, na ktorých sa občas zúčastnila. Ak teraz rýchlo vypije kávu, stihne sa tam ešte zísť pozrieť. Na omšiach bývalo živšie, ale chodila aj na modlitby a niekedy dala zvonieť a modliť sa za niektorého pacienta. Nikdy nemala dojem, že by bola spasená alebo úplne splynula so „svetlom“, ale pri bohoslužbách občas pociťovala jeho láskavú prítomnosť.

Keď sa najedla, presunula sa do obývačky a snažila sa potlačiť chuť na cigaretu. S fajčením predsa prestala. Pri oknách počula tiché skučanie vetra a stromy v záhrade sa pohojďovali. Sústredila pozornosť na knižnicu. Z takmer desaťtisíc kníh, ktoré zdedila po rodičoch, neskončila v knižnici v obývačke ani jedna. Toto boli jej vlastné knihy a zopár detektívok, ktoré si Tómas kúpil niekde na letisku. Čítal málo. Jej otec, naopak, stále ležal zabraný do Dostojevského, ak sa práve neutápal v depresii alebo sa na celé týždne kamsi nevyparil, aby sa „venoval vede“, ako to vyjadrila

mama. Kata doteraz netušila, čo tým mama myslí, a pravdupovediac jej to bolo úplne jedno.

Mala predsa Jóna Kalmana. V poslednom čase si ho obľúbila natoľko, že mu nemohla odolať. Do jeho knižiek stačilo len tak náhodne nakuknúť a Kata hneď získala pocit, že v jej vnútri všetko ožíva, okienko jej duše sa otvára dokorán a prebúdza sa nádej – akokoľvek nejasná –, že nič nie je bezvýznamné, všetko niečo znamená, možno aj viac než málo. Jeho slová jej prúdili do hrude ako príjemný vánok a naplňali ju, jej srdce bolo ako hniezdo, kde sa slepé vtáčatá dvíhajú na nôžky, cítia na tváričke slnečné teplo a prvýkrát roztahujú krídla.

Začala čelusť a uškrnula sa. Majú vtáky vôbec tvár? Jón Kalman tvár v každom prípade má, krásnu a prívetivú. Z knižnice vytiahla jeho *Smútok anjelov* a šla si do kuchyne uvariť kávu. Modlitby v kostole sa začnú o hodinu a pol a Tómas sľúbil, že práve vtedy dorazí domov. Ale aj tak to nikdy nedodrží, určite príde až po polnoci.

„Veď si ju zaslúžim,“ zamrmlala Kata a rozhodla sa, že si cigaretu predsa len dá. Vybehla na poschodie a vyhrabala škatuľku, ktorú schovávala v zásuvke so spodnou bielizňou, vyšla na balkón a zapálila si.

V šere zazrela pohyb mora v zálive, potom jej pohľad skĺzol na záhradu a všimla si auto zaparkované na náprotivnej strane ulice. Prižmurila oči a bola presvedčená, že na prednom sedadle vidí obrysy nejakého tieňa a červený uhlík cigarety. Reflektory boli zhasnuté a auto postavené tak, aby sa z neho dal ľahko sledovať ich dom. Pred niekoľkými dňami zbadala to isté auto cestou z práce a ktovie, či ho tam nevidela aj v predošlý deň.

Nebola si istá. Na tej strane ulice však nestáli žiadne domy a to, že tam niekto sedí so zhasnutými svetlami a fajčí, bolo samo osebe dosť čudné.

Zahasila cigaretu, ohorok odniesla dovnútra a zvažovala, že zavolá na políciu a požiada ich, aby to „prišli omrknúť“. Na schôdzi s miestnou susedskou hliadkou sami povedali, že to kedykoľvek

radi urobia. Vysvetlili jej, že zloději pred vlámaním zvyčajne pár dní sledujú správanie obyvateľov domu.

Kata hodila ohorok do záchoda a spláchla. Potom pristúpila k dverám Valinej izby – keď už bola tu hore – a presvedčila sa, že sú zamknuté. Vždy existovala možnosť, že sa vrátila domov, zatiaľ čo boli rodičia v práci, išla rovno do svojej izby, padla vyčerpaná na posteľ a zaspala, po všetkých tých nešťastiach, ktoré jej celý ten čas bránili v návrate. *A zamkla za sebou?*

Šanca bola síce mizivá, ale bolo jednoduchšie to skontrolovať, aby už o tom nemusela ďalej premýšľať.

Dvere do Tómasovej pracovne boli otvorené a Kata vošla dovnútra, vytiahla zásuvku písacieho stola a vzala z nej kľúč, ktorý predtým Tómasovi dala, aby ho odložil. Zanedlho potom ho, samozrejme, našla, ale nespomenula mu to, bolo to tak jednoduchšie. Poponáhľala sa späť na chodbu a kým si to stihla rozmyslieť, odomkla dvere dcérinej izby.

3

V izbe nikto nebol. Spočiatku tam Kata chodila vysávať a utierať prach, ale pretože bola izba zatvorená, veľmi tam upratovať nebolo treba. Po odchode polície možno niečo odložila do skrine, topánky alebo ponožky, ale inak všetko zostalo, ako bolo.

Posteľ bola ustlatá a ležalo na nej množstvo vankúšov a zložené pyžamo. V čele postele bola malá priehradka, kam si Vala schovávala denníček, ale potom dostala strach, aby si ho niekto neprecítal, a roztrhala ho na márne kúsky. Na stole ležal telefón a notebook, z ktorých si polícia skopírovala dáta, ale nič tam neobjavila. Dizajnovú knižničku dostala Vala od rodičov ako darček za dokončenie základnej školy; na policiach sa vynímali knihy a reproduktory značky Pioneer, ktoré Kata vybrala po konzultácii s pastorom Víďim. Na nízkom stolíku uprostred izby stál domček pre bábiky a pred stolíkom drevená stolička, tvrdá a nepohodlná, ktorú Vala raz našla v pivnici a láskyplne sa jej ujala.

Kata sa posadila na stoličku a pozorovala uzavretú prednú stranu domčeka. Potom sa načiahla za káblom, ktorý viedol zozadu, a stlačila vypínač. Okienka sa jedno po druhom zaplňali svetlom, akoby niekto práve prišiel domov, prechádzal cez miestnosti a zažíval.

* * *

O tom, že sa Tómas zaujíma o domčeky pre bábiky, sa dozvedela až dlho potom, čo sa vrátili zo Spojených štátov. Raz prechádzala okolo Valinej izby a začula rozhovor svojho muža s dcérou, ktorí sa tam spolu hrali. Tómas síce nemal veľa času venovať sa dcérke, ale keď sa s ňou hral, dokázal sa pri tom úplne zabudnúť; hovoril zmeneným hlasom a niekedy sa smial, na okamih odložil svoju

zatvrdnutosť, ktorú tolko lekárov považuje za súčasť svojej profesie: pacientom tak vraj pripadajú dôveryhodnejší. Kata počula, že sa hrajú so stavebnicou, chvíľami sa prehŕňajú v kockách a Tómas pritom dcérke rozpráva o maličkých domčekoch pre bábiky, v ktorých je miniatúrny nábytok, stoličky a hrnčeky a tanieriky a všetko, čo si človek dokáže predstaviť – a takisto aj bábiky. A to všetko sa dá kúpiť v špeciálnych obchodoch. Aj dospelí sa niekedy radi hrajú.

„Aj dospelí?“ čudovala sa Vala. Mala päť rokov. Tómas jej hovoril, že tie najkrajšie domčeky vyzerajú ako úplne normálne domy, len sú menšie, a že si možno nechať na zákazku vyrobiť domček, ktorý je úplne rovnaký ako dom, kde človek býva. Potom rozprával o obchodíku, kam často chodil, keď s mamičkou žili v cudzine, vo veľkej krajine, ktorá sa nazýva Spojené štáty; tá predajňa bola plná domčekov a bábik, ktoré v nich bývali. Opisoval Vale domčeky a výstavy občas organizované v predajni, pri ktorých boli domčeky usporiadané do maličkých miest s maličkými námestiami a ulicami.

V Bostone študoval Tómas chirurgiu v doktorandskom programe a Kata pracovala na pohotovosti vo fakultnej nemocnici. Ich život v cudzine bol pomerne nezáživný, a keď počula Tómasovo rozprávanie, spomenula si, ako sa vtedy zakaždým snažila prísť na nejakú zaujímavú tému, o ktorej by sa mohli baviť pri večeri – ak boli výnimočne obaja doma. Rozhovorom o pacientoch, chorobách a operáciách, ktorými sa museli denne zaoberať v práci, sa vyhýbali. Nepamätala si, že by Tómas niekedy zvrtol reč na niečo zvláštne, rozhodne nikdy nespomenul *domčeky pre bábiky*. To by si pamätala.

Po niekoľkých týždňoch objavila Kata v skrini v Tómasovej pracovni štos katalógov s domčkami, a to už sa neopanovala. Spomenula si, ako Vala stále hovorí o „tamých domčekoch“ a o obchodíku v „Amérike“, kde sa dajú kúpiť, a spýtala sa Tómasa, prečo jej o tom obchode nikdy nepovedal, kým tam bývali, či nemal pocit, že pravidelné návštevy „predajne miniatúr“ – výraz, na kto-

rom trval – sú dosť nezvyčajné na to, aby stálo zato spomenúť ich svojej partnerke.

„Myslel som, že by tá to nezaujímalo,“ odvetil a vyzeral naozaj začudovane. Nakoniec sa jej ospravedlnil a ona ospravedlnenie prijala, zrejme preto, že pomyslenie, že pred ňou svoju záľubu tajil, bolo príliš zložité, než aby to pochopila. Onedlho sa na stenách Valinej izby objavili obrázky miniatúrnych dedín a rôzneho nábytku z Tómasových katalógov spolu s opisom ich rozmerov, materiálu a pôvodu.

Pochopiteľne, netrvalo dlho, kým Tómas domček kúpil – prvý a jediný, ktorý Vala dostala. Keď oslavovala šieste narodeniny, dotiahol Tómas do izby obrovskú lesklú krabicu, ktorá Katu prekvapila rovnako ako dcérku. Vala strhla z balíka mašľu a papier, pritisla si obe ruky na líca a netrúfala sa domčeka ani dotknúť, až kým jej Tómas nepredviedol, že sa nemusí báť. „Veď nehryzie,“ povedal a pohol jednou z bábik, ktoré do domčeka zaobstaral. Priečelie domčeka sa dalo otvárať a zatvárať pomocou maličkého kľúča. Ten Tómas zavesil na retiazku, aby sa nestratil, pripol ho dcérke okolo krku, kde kľúčik visel po zvyšok jej života.

Neskôr v ten večer, keď Vala zaspala na podlahe s hlavou napoly v domčeku a s kľúčikom na krku, sa Kata Tómasa spýtala, prečo jej o takom veľkom dare nič nepovedal. Odpovedal, že ich chcel prekvapiť obe.

„To sa ti teda podarilo dokonale,“ zamrmlala Kata a ďalej na domček začudovane pozerala, tak ako po celý večer. Tómas vyhlásil, že práve tento konkrétny domček si z obchodu celý čas pamätal, a keď videl, že sa dá zohnať na internete, rozhodol sa, že ho kúpi. Zopakoval svoj príbeh o predajni miniatúr v Bostone, ako tam chodil z nemocnice cez prestávky na obed, prezeral si vo výkladoch vystavený tovar a zabúdal na čas, keď blúdil po jednotlivých miestnostiach obchodíka – zrejme ich bolo viac – a nakúkal do tých „miniatúrnych svetov“. Práve tento domček tam často obdivoval a túžil si ho kúpiť, ale nikdy nemal pocit, že „sa to hodí“, kým sa preň nenadchla Vala.

„To však bola hlavne tvoja zásluha,“ začala Kata, ale prinútila sa zmeniť stratégiu, pochválila ho za nápaditosť a uznala, že je to krásny darček, oveľa krajší ako stavebnica a šaty, ktoré Vale kúpila ona sama v obchodnom centre.

Kata bola zmätená, pociťovala smútok a čosi, čo pripomínalo zlosť. Nechápal, o čo sa Tómas snaží, ale na myseľ jej v nasledujúcich dňoch prichádzalo najčastejšie slovo *podraz*.

Vo Valinej izbe bolo väčšinou všetko hore nohami, ale z domčeka sa od začiatku stala akási svätyňa, kde všetko bolo na svojom mieste, čisté a vyleštené a dôkladne vydrhnuté pomocou prúžkov gázy a dezinfekcie, ktorú Tómas doniesol z nemocnice. Tých pár kúskov nábytku, ktoré predstavovali pôvodné vybavenie domčeka, bolo totiž starých a chúlolistivých – „originálnych“, vyrobených svojho času na mieru do tohto domčeka. Tri bábiky, ktoré sedeli pri stole v jedálni, keď Vala krabicu otvorila, prikúpil Tómas zvlášť, aby sa mohla s domčekom hrať. Okrem toho, že sa doň svojou veľkosťou dobre hodili, zjavne zodpovedali ich rodine, ktorá bývala vo väčšom, skutočnom dome: jedna predstavovala dievčatko vo Valinom veku, panáčik mal na sebe podobné oblečenie ako Tómas, keď išiel do práce, a bábika síce nemala tmavé vlasy ako Kata – a Kata nenosila kvietkované šaty –, ale v tvári si boli trochu podobné: bdely pohľad a napäté ústa.

Kata nevyzvedala, koľko to všetko stálo, ale bolo jej jasné, že dosť. V tom slávnom obchode, ktorý Kata nikdy nemala to šťastie navštíviť, stál domček v ohňovzdornej vitríne a mal špeciálny certifikát o pôvode, ktorý Tómas pre Valu odložil.

Raz večer, keď otec s dcérou strávili dlhé hodiny nad katalógmi, v ktorých si prezerali nábytok do domčeka, sa už Kata neovládla a vyhlásila, že nesúhlasí s tým, aby sa okolo jednej hračky robilo také divadlo; že má z celej tej veci nepríjemný pocit a pre také malé dievča to určite nie je prospešné. Mala takmer pokúšenie použiť silnejšie výrazy zo slovníka, ktorý Tómas neznášal, ale ovládla sa.

„Hračky?“ zopakoval Tómas. „Toto je oveľa viac ako hračka, moja milá. Je to zlomok dejín ľudstva. Ale, samozrejme, Vala sa

s ním môže hrať a mala by. Rozvíja ju to. „Poukázal na certifikát o pôvode a vykreslil jej históriu domčeka, ale Kata si zaumienila, že na to všetko ihneď zabudne. Tómas od začiatku zdôrazňoval, že aj keď je domček starý a cenný, nemal by sa z neho stať žiadny „múzejný exponát“ a Vala by sa nemala ostýchať hrať sa s ním. Čím častejšie to opakoval, tým viac si Kata všímala, ako ich dcérka okolo domčeka a všetkého, čo s ním súvisí, chodí po špičkách, s čoraz väčšou zbožnou úctou. Presúvala bábiky, nechávala ich rozprávať, spať a jesť, *hrala sa*, ale domček sa nikdy nepohol zo stoličky, ktorý podeň kúpili, a vypínal sa nad Valou, ktorá pred ním stála takmer v pozore a predpaženými rukami posúvala bábiky medzi nábytkom s výrazom, ktorý rozhodne nepôsobil uvoľnene.

Časom nadobudla Kata presvedčenie, že bez ohľadu na Tómasovo nabádanie nemá domček nič spoločné s hrou, skôr s vnútornými konfliktmi, s ktorými sa Vala potýka a ktoré podľa všetkého nie sú jednoduché. Takáto inscenácia vnútorných konfliktov sa síce v istom zmysle dala považovať za hru, ale bolo v nej tak málo radosti, že sa podobala skôr na prácu. Kedykoľvek na domček prišla reč, nasadila Vala neprítomný výraz, akoby v nej už len pomyslenie naň vyvolávalo bázeň zmiešanú s obavami.

Kata mala na domček čím ďalej, tým väčšiu averziu. Nesnažila sa síce Vale v jej hrách brániť, ale dúfala, že s nimi prestane sama od seba. Raz, keď Kata sledovala, ako Vala v domčeku odohrala jedno zo svojich predstavení a aká pri tom bola bledá a pôsobila dojmom, že má strach – možno z toho, aby nerozbila niektorý kúsok nábytku, niečo *originálne* –, jej navrhla, aby si do domčeka nanosila *všetky možné veci*. Nemusí tam predsa mať všetko rovnakú veľkosť a nie je nutné, aby bola pri hre taká vážna. Vala jej však odsekla, že ona o takýchto domčekoch nič nevie.

* * *

A tak tam Kata sedela, nič nechápala a pozorovala okienka domčeka, akoby jej zda mal niečo povedať. Trojicu bábik nebolo nikde

vidieť, pretože ich Kata pred rokmi zhabala, ale všetok nábytok stál na svojom mieste: posteľ, biliardový stôl s drobučkými guľôčkami, krabička na cigary, kalíšky, pávie perá, jedáleň a v nej maličké obrúsky s krúžkami, príbory a maličké strieborné čajové lyžičky – a nespočetné množstvo ďalších drobučkových predmetov, až Kate pri tom pomyslení stiahlo žalúdok.

Vtom jej pozornosť upútal nejaký zvuk z prízemía. Vlastne už ho na pol ucha chvíľku vnímala – ako sled tichých úderov –, ale nedala sa tým vyrušovať. Teraz sa však z obývacej izby ozvalo hlasné pípanie detektora dymu a Kata vyskočila a zbehla po schodoch. Z kuchyne vychádzal riedky modrastý dym a Kata si uvedomila, že rúra je ešte stále zapnutá. Vypla ju, vybrala z detektora batérie a všetky okná i dvere na prízemí otvorila dokorán.

Na schodisku pred domom sa zhlboka nadýchla a rozhliadla sa. Auto, ktoré predtým stálo zaparkované na druhej strane ulice, bolo preč.

Na poslednom kruhovom objazde pred odbočkou na polostrov Seltjarnarnes zavolala Kata do pneuservisu a objednala sa na nasledujúci týždeň. Už dvakrát sa jej stalo, že nasadla do auta a začula čudný zvuk, všimla si, že ľavá predná pneumatika je splasnutá, a zašla rovno do autodielne na Grótte na konci polostrova. Ani raz nič zvláštne neobjavili, a tak pneumatiku len dofúkali a poslali Katu preč. Keď prišla tretíkrát, skoro ráno, natrafila na toho istého automechanika ako predtým, tentoraz sa však veľmi pozastavoval nad tým, ako často tam Kata chodí, a s úsmevom vyhlásil, že si ju pamätá, *veľmi dobre* si ju pamätá – akoby si azda myslel, že tam chodí náročky. Keď toho protivného vtipkára uistila, že tak to nie je – či si vari tú pneumatiku vypúšťa sama alebo čo? –, usúdil, že má asi poškodený ráfik a do pneumatiky kopol. Kata mu oznámila, že vyhľadá pomoc inde a odišla.

Na semafore pri nákupnom centre Kringle nalaďila kresťanskú stanicu, dlaňami si dôkladne pošúchala tvár a snažila sa zo seba striasť otupenosť. Nepripadala si úplne bdelá, čo nebolo dobré znamenie, pretože ju čakala nočná zmena. Hlásateľ v rádiu sa chválil, že stanica má čoraz väčšie pokrytie a v súčasnosti ju vďaka pätnástim vysielateľom rozmiestneným po celej krajine chytá už deväťdesiat percent národa.

„Fajn,“ zamrmlala Kata a s úsmevom prikývla, „dobrá správa.“ Vyšla do kopca na Ártúne a zamierila okolo niekoľkých čerpacích staníc a jazera Rauðavatn cez kopce na východ. Na ceste bola poľadovica a naviaty sneh a Kata čas od času stretávala kamióny, ktorým spod kolies odlietavala ľadová triešť, takže stierače mali čo robiť. V rádiu hovoril kazateľ, ktorý jej išiel na nervy – niekto z amerického Stredozápadu. Už ich začínala všetkých rozpoznať.

vať; akoby v sebe od prírody mali niečo, čo z nich robí ešte väčších svätuškárov, omieľajúcich stále to isté, a ešte nudnejšie než ostatní, dokonca aj v porovnaní s tým nezázivným stádom oviec na tejto stanici. Kata rádio vypla.

V mestečku Hveragerði dotankovala benzín a zašla sa na čerpaciu stanicu spýtať, či nepredávajú plavky. Predavač ju zaviedol k vešiaku nad regálom s rôznymi plastovými hračkami, kde viseli aj bikiny v krikľavých farbách. Boli nesmierne škaredé, ale vyzerali, že by jej mohli celkom sadnúť.

Zaplatila, vyšla von a pokračovala v ceste.

O polnoci uplynie presne rok od chvíle, keď Vala zmizla. Celý ten čas sa Kata snažila žiť ako normálny človek, od rána do večera bola v jednom kole a v nemocnici si brala čo najviac služieb navyše, aby čakanie nebolo také úmorné. V posledných týždňoch sa jej však príliš nedarilo a sužovalo ju niečo iné: už nemala pocit, že musí v čakaní vytrvať, skôr sa nemohla dočkať, kedy sa skončí.

Už si stihla predstaviť všetko, čo sa Vale mohlo stať. Zvyčajne tie predstavy nepostrehla, kým z nich nezačala precitať s búšiacim srdcom a studeným potom na dlaniach. Pred sebou videla, ako sa Vala bezcieľne potuluje niekde v kontinentálnej Európe – v Amsterdame, Berlíne alebo Prahe, s rozmazanou špirálou, oblečená v minisukni a potrhaných sieťkovaných pančuchách, ako fetuje, šnupe kokaín, pichá si heroín alebo leží mŕtva na záchode s ihlou trčiacou zo stehna. Alebo je z nej bábka nejakých chlapov, ktorí ju uniesli, mučia ju a predávajú, alebo ju zabili a nakrútili to na video, ktoré potom predávali na čiernom trhu na internete.

Vyjadrenia polície zvyčajne Katinu fantáziu tlmili. Napríklad vražda sa zdala nanajvýš nepravdepodobná. Vala nemala žiadnych nepriateľov a nič vo vyšetrovaní nenasvedčovalo tomu, že by na ples prišiel niekto cudzí. Taký predpoklad bol teda z vyšetrovania vylúčený, pretože naň žiadne indície nepoukazovali, neboli žiadni svedkovia a žiadni podozriví. Samovražda sa naopak vylúčiť nedala, čo podľa Katy znamenalo, že ju polícia považuje

za *pravdepodobnú*, ale pri prehládaní miest, kam sa samovrahovia v juhozápadnej časti krajiny zvyčajne uchýľovali, sa nenašlo nič.

Len čo sa polícia dozvedela o „nehodách“ medzi Valou a jej matkou, prišli s teóriou, že ušla z domu a po čase sa vráti. Keď sa k tomu pridala skutočnosť, že Vala už raz zmizla – *na celý deň* – a situácia v rodine bola niekoľko mesiacov „zložitá“, považovali túto hypotézu viac-menej za potvrdenú. Určite sa dala na pitie alebo aj na niečo tvrďšie s „nejakým starším chlapcom“, to bolo celkom bežné. Druhá verzia znela, že Vala opustila Island na zahraničnej rybárskej alebo inej lodi kotviacej v prístave. Mohla sa na ňu dať najat' alebo tam mohla mať tajného milenca a mohla odísť spolu s ním, hoci to úplne odporovalo výpovediam jej spolužiakov a kamarátov z kostola.

Kata ničomu z toho neverila, nie v hĺbke duše. Po rozhovoroch, ktoré spolu viedli posledné mesiace, predtým než Vala zmizla, bolo nemysliteľné, že by Kata nepostrehla, keby Vala plánovala niečo zásadné. Pozná predsa svoju dcéru. Kým zmizla, bol ich vzťah silný a dôverný – taký, aký mal byť stále – a Kata si nedokázala predstaviť, že by sa ich väzby popretŕhali bez toho, aby si to všimla. Vala ešte žije. Kata jej existenciu cíti v každej bunke tela a žiadne vyjadrenie polície ani jej vlastná chorobná fantázia ju neprinúti, aby uverila niečomu inému.

* * *

O necelú hodinu odbočila z hlavnej cesty a zamierila k obci Flúðir. Po chvíli dorazila k odbočke k farme Hruni a pokračovala po premrzutej štrkovej ceste k tamojšiemu kostolu a ďalej okolo fary. V hlave sa jej hromadili spomienky, ale tie vzápätí zapudila.

Zaparkovala a do tašky si vložila desiatu, plavky a uterák. K rieke došla za pár minút, uistila sa, že v okolí nikto nie je, a náhlivo zo seba zhodila oblečenie. Denné svetlo bolo nemilosrdné a Kata si čo možno najrýchlejšie natiahla bikiny. Potom prebehla po špičkách do rieky a položila sa na chrbát. Voda z horúceho pra-

meňa bola príjemne teplá, Kate sa po tele šíril pokoj a cítila, ako sa jej uvoľňujú svaly. Dno rieky tvoril jemný štrk, ale na niektorých miestach ležali väčšie balvany. Kata splývala na hladine, zhlboka sa nadýchla, rozťahla ruky do strán a kopala nohami.

Rieka pramenila v štvorhrannej tóni ohraničenej umelo navrhnutým kamenným valom. Tam sa Vala pred šiestimi rokmi dala pokrstiť. Najprv do vody vošiel pastor Vídi a usmial sa na priateľov a príbuzných, ktorí stáli v tú slnečnú a chladnú svätodušnú nedeľu na brehu okolo prameňa. Z vody sa dvíhala para a z nej sa vynorila Vala, oblečená v bielom krstnom rúchu, ktoré sa okolo nej vznášalo a vlnilo. Keď skončilo čítanie z Písma, prijala krst – žiadnych pár kvapiek na hlavu, pod hladinu sa ponorila celým telom.

Krst takého druhu nebol nutným predpokladom toho, že sa človek bude tešiť z bohoslužieb a kostolného spevu a hudby, ktoré Katu lákali najviac, ale bol to obrad, ktorý ich cirkev odlišoval od všetkých ostatných. V Biblii sa nepíše nič o krste batoľiat alebo tých, ktorí sami neprejavili želanie urobiť Ježiša svojim Spasiteľom. Na rozdiel od štátnej cirkvi letničné hnutie odmieta myšlienku, že sa deti rodia hriechne a že ich treba čo najskôr pokrstiť, aby sa, ak na to príde, určite dostali do neba. Pre Katu, ktorá rovnaký krst prijala niekoľko rokov predtým, bolo práve toto rozhodujúce – chcela patriť k cirkvi, ktorá verí, že ľudia sú vo svojej podstate a od začiatku dobrí, bez zvláštneho prispenia svojich kňazov –, táto cirkev kňaza vlastne ani nemá a jej duchovný sa nevolá pastor – hoci od toho si Kata nedokáže odvyknúť –, ale predstaviteľ. Je to pekné, zbavené akéhokoľvek fanatizmu a čohokoľvek, čo by pripomínalo nejaký kult, hoci mnoho ľudí v Katinom okolí – vrátane Tómasa – sa podľa všetkého nedokáže zbaviť strachu zo sektárstva a vlastných predsudkov, že je na takých cirkevných zhromaždeniach niečo nekalé. Pritom samotná štátna cirkev, ku ktorej Tómas prinajmenšom formálne patrí, by sa pokojne dala považovať za sektu, pretože protestanti nikdy nezískali súhlas od jedinej *pravej cirkvi* a neušlo sa im požehnanie od pápeža a apoštola Petra.

Keď začala Kata hľadať cestu k viere, pôsobili na ňu bohoslužby štátnej cirkvi klaustrofobicky: mlčky sedieť a počúvať, pozeráť sa na holé múry s jediným krížom alebo na farebné sklo – to bolo príliš abstraktné, nebolo na tom síce nič zlé, ale ani nijako mimoriadne dobré, potrebovala niečo viac. Keď začala pracovať na onkológii, zbližovala sa s pacientmi viac, ako jej kolegovia radili, sedávala pri ich smrteľnom lôžku a uvedomovala si, že takáto práca by mohla byť nad jej sily. V tom čase jej jedna z pacientok – Linda, očarujúca, dobrosrdečná dáma okolo päťdesiatky – povedala o letničnom hnutí a odporučila ich stretnutia jej aj niekoľkým ďalším pacientom. Nakoniec si dohodorili schôdzku pred kostolom a zašli tam spolu. Linda jej stretnutie vopred opísala – výborná nálada a zborový spev gospelu –, napriek tomu však bola Kata prvú polhodinu prekvapená a zrejme aj trochu vydesená. Potom sa však poddala vrelosti a rytmu, srdce sa jej rozbúšilo a postupne sa jej v hrudi rozlialo neopísateľné teplo a mala pocit, akoby jej na tvári čosi popraskalo. Uvedomila si, že so sebou celý život vláči určitú podobu alebo predstavu o sebe samej, ktorá je príliš jednoduchá a sploštená, ako nejaká maska. V živote mala príliš veľa zbytočných obáv a obranných mechanizmov, ale teraz sa môže dokonale uvoľniť – tu v kostole je slobodná a v bezpečí. Odovzdala sa láske a radosti, ktorou bolo ovzdušie presýtené a ktorá vyžarovala z každej tváre v sále, a kým sa spamätala, začala sa pohojdávať do rytmu a pridala sa k spevu, mávala rukami nad hlavou a pocítila silné nutkanie objat' ľudí okolo seba, objala Lindu, smiala sa a cítila, ako jej po líkach stekajú slzy šťastia.

Nezašla tak ďaleko, aby hovorila o spasení, ale Boh tam bol, nepochybne; dotkol sa jej a odvtedy sa mnohé v jej živote zmenilo na lepšie. Linda skončila v hospici v Kópavogu, kde zomrela na rakovinu prsníka a metastázy v mozgu, ale napriek utrpeniu sa jej v tvári vždy zračila láskavá sila. Tvár bez masky. Boh. A Kata ďalej chodila na bohoslužby, mávala rukami nad hlavou a pociťovala teplo v hrudi a silu, ktorú si odnášala so sebou do života.

Prevrátila sa na brucho a odrazila sa nohami smerom k prameňu, položila ruky na kamenný val a zahľadela sa do tône, kam sa

zo zeme valila horúca voda. Z vody stúpala para ako vtedy a Kata zatvorila oči a z celého srdca si priała, aby mohla Valu opäť uvidieť, poprosiť ju o odpustenie a povedať jej, že ju miluje. Cítila, ako jej vnútri čosi povoluje.

„Silná,“ zamrmlala si pre seba, načiahla sa cez val, nabrala do dlane vodu a pozerala sa, ako sa blyští. Po chvíľke ju zdvihla k ústam a napila sa. Chutila ako obyčajná voda. Aj výraz vo Valinej tvári, keď sa vynorila nad hladinu, bol výrazom obyčajného človeka. Niektorí dospeli pri krste k spáse, alebo boli aspoň na chvíľu uchvátení Božou prítomnosťou, ale vo Valinej tvári sa nezračila Milosť ani Radosť, azda len ľahký úžas.

Boh nebol tým jediným, o čo tu išlo.

Kata sa odrazila od navíšeného kamenia, prevrátila sa na chrbát a nechala sa unášať prúdom. Voda rýchlo chladla, až už to Kata nevydržala, dobehla k uteráku a zakrútila sa doň. Z vody vychádzal slabý pach síry, ktorý predtým nevnímala. Možno ho bolo cítiť, až keď voda vychladla.

5

V sesterskej izbe bolo také ticho, že bolo počuť len tikanie hodín na stene. Inga sa ešte zhovárala s pacientmi, alebo ako to nazvať – upokojujúce rozhovory o zmysle bytia, svetská útecha pre neveriacich, povzbudzovanie tých, ktorí pochybujú, a zdieľanie radosti s tými, ktorých sa podarilo zachrániť. V karanténe ležala žena píšuca o svojom utrpení blog a Inga prejavila nezvyčajný záujem utešovať ju.

Kata jej nepovedala, že v ten večer to bude presne rok. Ani že má v škrinke pripravenú sviečku, ktorú chce o polnoci za Valu zapáliť. Robilo jej ťažkosti vyjadriť to slovami a vlastne ani nevedela, aký význam by mala tomu dňu prisudzovať. Pochopiteľne, nie je to žiadna príležitosť na oslavu, ale ani na zármutok alebo na vyseďovanie s kamarátkou, ktorá ju bude utešovať, k čomu mala Inga také silné sklony. V každom prípade by si však Inga mohla ten dátum pamätať, keď už je to jej najlepšia kamarátka a považuje sa za takého láskyplného a súcitného človeka...

Inga vošla do sesterskej izby, neprítomne si vzdychla a posadila sa k šanónom, začala v jednom z nich rýchlo listovať a Kata predstierala, že je zahľbená do časopisu. Od začiatku zmeny spolu hovorili len málo, ale to nebolo nič nezvyčajné. Všetko sa zvyčajne upokojilo až po polnoci, a to sa potom udržiavali v bdelom stave pitím kávy a občasnými prechádzkami k predajnému automatu v hale. Inga sa začiatkom týždňa dozvedela, že dostane miesto v hospici v Kópavogu, o ktoré sa uchádzala. Sami ju požiadali, aby sa tam prihlásila, a ona im vyhovela pod podmienkou, že bude brať iba denné zmeny, čo jej schválili. Práca bola jednoduchšia v tom, že pacienti už nemali žiadnu nádej, a boli preto pokojnejší, akokoľvek paradoxne to znie.

V časopise sa písalo, že niekto vynášiel inovatívny fotoaparát, ktorý vyzerá ako lopta, dá sa vyhodiť do vzduchu a v najvyššom bode vytvorí snímku toho, čo je pod ním – panoramatický záber majiteľa a jeho priateľov alebo čohokoľvek okolo neho. Článok dopĺňali ukážky fotografií ľudí s tvárou obrátenou k oblohe a s výrazom plným očakávania a radosti. Kata to svojej kolegyni opísala a vyhlásila, že ju ten nápad úplne uchvátil a že by jej nebolo proti vôli si takú vecičku zaobstarať.

„Už dávno som si nič nekúpila len tak pre seba,“ dodala a Inga ju povzbudila, aby neváhala.

„Jednoducho si to nájdi na googli,“ radila jej s vypúlenými očami. „Určite sa to dá zohnať cez internet. Mladí už cez internet nakupujú všetky darčeky, aspoň moja Anička tvrdí, že to tak tento rok na Vianoce urobí.“

„Ešte uvidím,“ povedala Kata a mala pocit – nie prvýkrát –, že s Ingou vždy zhruba o desať rokov zostarne. Nie sú predsa ešte také staré, aby musela hovoriť o *mladých*, akoby žili v nejakom inom svete alebo sa nejako výrazne lepšie vyznali na internete. O nejaký facebook Kata síce nestála, ale prvý počítač na hranie dostala už ako dieťa.

Ponaťahovala sa a zívla. „Toto bude dlhá zmena,“ zamrmlala a Inga sa jej spýtala, čo hovorila. „Hovorím, že to bude dlhá zmena.“

„Chce sa ti spať?“

„Som unavená.“

„Je v tom nejaký rozdiel?“

„Asi ako medzi...“ Nejaký čertík Katu podpichoval, aby povedala *medzi hovnom a sračkou*, ale ovládla sa, pretože vedela, že Inga si na také výrazy nepotrpí. Smeje sa málokedy, len keď chce dodať pacientom nádej, tak to aspoň pôsobí. Je na tom niečo desivé. Keď sa pred niekoľkými rokmi tu na oddelení spoznali, prišla Kata s nápadom, že sa aj so svojimi mužmi budú striedavo pozývať domov na večeru, kde sa bude podávať kurča s pestom, jahňacie alebo hovädzie. Čoskoro z toho však zišlo, zrejme preto, že si ich manželia veľmi nesadli, aj keď jeden proti druhému vlas-

tne nič nemali. Len sa na seba pozreli a od tej chvíle sa zdalo, že nemajú náladu baviť sa spolu. Obmedzili sa na zdvorilostnú konverzáciu o znižovaní platov a aktuálnych bankových škandáloch, ktorá však rýchlo vyprchala. Potom sedeli mlčky, a keď ženy vzdali snahu zapojiť ich do rozhovoru, vystačili si s tým, že krúžili obsahom svojich šálok, posúvali ich po stole a tváрили sa ako vypnuté televízory. Preto sa návšteva skončila väčšinou hneď po dezerte.

Neskôr sa Kata snažila Ingu prehovoriť, aby s ňou zašla na víno, pivo alebo na koncert, ale Inga odmietala alkohol. Jej muž Pétur kedysi „hrozne“ pil, ale potom prestal a ona s ním. A tým bola záležitosť vybavená.

„Rozdiel medzi čím?“ Chcela vedieť Inga.

„Na tom nezáleží. Dnes som sa dosť dobre nevyspala.“

„Robila si niečo?“

„Odviezla som auto do servisu. Neznášam, ako tam na človeka vždy hľadia.“

„Oni na teba hľadia?“

„Ako keby som ich tam chodila baliť, no nie je to hlúposť? Akoby som túžila po romániku na jednu noc.“

Inga ticho sykla spôsobom, ktorý išiel Kate na nervy. „Máš zlú náladu, zlatko?“

„Nie, prečo by som mala mať?“ Zdvihla sa a oznámila, že pôjde skontrolovať Emila, mladíka, ktorý chodí na infúzie. V ten deň ráno ho hospitalizovali. Po poslednej dávke sa mu v hrudníku nahromadila tekutina a v dôsledku toho sa mu zle dýchalo. Ráno ho do nemocnice priviezla jeho priateľka. Uložili ho na samostatnú izbu, dali mu protizápalové lieky a pozorovali ho.

Chodba na oddelení spájala vchod so zimnou záhradou na opačnej strane budovy.

Po oboch stranách sa nachádzali izby pre pacientov a v každej z nich ležal niekto, komu by prospelo porozprávať sa, pretože obavy bývali po večeroch najhoršie.

Kata sa napriek tomu rozhodla, že návštevu Emila na chvíľu odloží a zašla do zimnej záhrady. Cez steny z dymového skla bolo

vidieť na parkovisko a na vchod do nemocnice, ale večer sa menili na zrkadlá, cez ktoré človek nedovídel ani na balkón. Kata vyklzla von, zapálila si cigaretu, vzápätí druhú a potom si dala mentolový cukrík, aby sa zbavila pachu dymu.

Emil ležal v izbe číslo sedem. Kata zľahka zaklopala na dvere, otvorila a videla, že zaspal. Odmerala mu pulz a pritom pozorovala jeho neprirodzene opuchnutú tvár bez jediného chlípka. Keď k nim Emil prišiel prvýkrát, bol čulý a uvravený, práve sa vrátil z odberu krvi a tomografie a predtým strávil noc na urologickom oddelení, kde mu odoperovali jeden semenník. „Bol veľký ako tenisová loptička,“ dodal sám od seba.

Ukázalo sa, že má metastázy v pľúcach – päť hrčiek s dĺžkou od štyroch do siedmich centimetrov –, ale mozog, lymfatické uzliny a pečeň boli bez nálezu. Po týždni ho prijali na onkológiu a začali s prvým kolom intenzívnej chemoterapie: štyrikrát päť dní infúzií len s týždennou prestávkou. Podľa lekárskej správy mal príznaky už viac ako rok predtým a k praktickému lekárovi prišiel s nádorom v treťom až štvrtom štádiu a horúčkou až tridsaťdeväť stupňov, čo znamenalo, že nádorov už bolo toľko a dosiahli takú veľkosť, že odpadové látky z nich začali pôsobiť na termoregulačné centrá v mozgu. V takýchto prípadoch bola smrť len otázkou času.

Kate niekoľkokrát napadlo, že sa ho spýta, prečo tak dlho otáľal, kým vyhľadal pomoc, ale on na to po niekoľkých dňoch zvrtol reč sám, keď sedel v zimnej záhrade a listoval v knižke.

„Je to zvláštne,“ vyhlásil, „občas ma píchalo v slabinách a bolesť vystrelovala až do kolena. Niekedy som nadával, že som azda prelezený rakovinou, akoby na tom bolo niečo vtipné. Kamaráti aj priateľka mi radili, aby som zašiel k doktorovi, ale ja som neurobil nič. Myslíte, že je to normálne?“

„Čo presne?“

„Je veľa ľudí, čo návštevu doktora odkladajú takto dlho?“

„To je rôzne, povedala by som. Ľudia na to môžu mať rôzne dôvody. Myslia si, že je to len hypochondria alebo že bolesti ča-

som prejdú samy od seba. Ak to nebolí priveľmi, dá sa na to asi jednoducho zvyknúť.“

„Myslíte si, že som chcel umrieť?“ povedal nakoniec s úsmevom, akoby to pomyslenie bolo vtipné.

„To nie, Emil. To si nemyslím, a viete prečo? Pretože život je fajn. To si pamätajte.“ Pozreli si do očí a Emil sa zasmial.

„Jasne,“ prikývol. „Život je fajn.“

Pred prvou chemoterapiou u neho boli nádorové markery najvyššie, aké kedy Kata videla, ale po pár dňoch začal na liečbu dobre reagovať a odvtedy sa všetky hodnoty rýchlo uberali správnym smerom. Väčšie nebezpečenstvo teraz pre neho zrejme predstavuje samotná liečba, ktorá je veľmi intenzívna, ako dokazuje táto tekutina v pľúcach.

Tvár sa mu leskla od potu a chvíľami zo spánku niečo mrmľal. Keď ho prvýkrát hospitalizovali, spočiatku väčšinou sedával v zimnej záhrade a čítal *Dejiny klasickej hudby*, hrubú zahraničnú brožovanú knihu, ktorú si objednal, pretože sa o túto tému zrazu začal horľivo zaujímať. Takúto reakciu pozorovala Kata v určitej podobe takmer u všetkých pacientov krátko po diagnóze; ich vnútorný strach bol ako klokotajúca prázdnota, ktorú im niekto konečne oficiálne potvrdil, a to im prinieslo určitú úľavu: ohromnú krátkodobú silu, ktorá postupne začala nadobúdať tvar toho prázdneho miesta, či skôr – ako sa domnievali, kým trvala – klasickej hudby, háčkovania, cestovania s batohom po krajinách Stredného východu alebo života Rudolfa Nurejeva.

Keď sa s nimi potom Kata rozprávala, zistila, že im z ich objavitelských výprav nezostáva – stručne povedané – nič. Pokiaľ ide o Emila, neskôr si spomínal, že knihu čítal, ale z obsahu si nepamätal ani slovo; dokonca tvrdil, že do nej len zbežne nahliadol, ale Kata pritom videla, ako v nej celý týždeň listuje od rána do večera, ak práve nemal návštevu. Celý ten čas čítal, ale vlastne nečítal, vnímal múry, stoličky a stoly a prijímal potravu. Stále ho naživo videla pred sebou, ako chodí po nemocnici a pôsobí dojmom, že je úplne pri vedomí, ale nakoniec sa ukázalo, že to tak nebolo.

Tí z pacientov, ktorí toto nadšené obdobie preskočili, sa ocitli rovno vo fáze, keď ani nevstávali z postele. Ak sa s ošetrovatelkami vôbec zhovárali, nebavili sa s nimi o stratégiách riešenia sudoku ani o tom, kto asi zabil Kennedyho, ale vypytovali sa na liečbu a sťažovali sa na bolesti. Starostlivosť o nich bola pre ošetrovatelky jednoduchšia a po skončení liečby sa ľahšie zotavovali a menej trpeli úzkosťou a depresiami. U pacientov z druhej skupiny sa zdalo, akoby si šok neuvedomovali, kým neopustili nemocnicu a ich telo sa nezbaavilo posledných kvapiek liečebného roztoku, až potom prišli k sebe.

V Emilovej izbe bolo cítiť ťažkú sladkastú vôňu, akoby tam ešte zostalo jedlo, ktoré sa roznášalo v čase večere. Kata nazrela za posteľ, aby zistila, či sa Emil nepovracal, a na podlahe zbadala prevrhnutú jedálenskú tácku. Z množstva jedla usúdila, že sa ho Emil ani nedotkol a že ho zhodil, keď zaspal. To znamenalo, že personál tácku neodniesol včas.

S nadávkami si kľakla k zvyškom jedla a pokúsila sa ich lyžicou pozbierať z podlahy, ale nechala to, keď si spomenula na upratovačku, ktorá na tácku zabudla a teraz by sa o to mala postarať.

Inga sedela ešte stále v sesterskej izbe a skúmala lekárske správy. Kata jej opísala, čo sa stalo, a potom zavolala vedúcemu zmeny v kuchyni a to isté opísala aj jemu. Potom čakala.

O štvrtú hodinu sa vo dverách objavila svetlovlasá dievčina. Kata ju hneď spoznala – bola to tá fiflena, ktorá do nej pred niekoľkými dňami narazila vozíkom a potom k nej bola drzá.

„Prišla som vyzdvihnúť tú zabudnutú tácku,“ vyhlásila lenivo, nezmenila výraz a sotva otvárala ústa, zrejme preto, aby jej nepopraskala maska, ktorú mala namaľovanú na tvári.

„Izba číslo sedem,“ povedala Kata. „Tácka spadla na zem, keď pacient zaspal.“

Dievča dalo najavo, že ju počúva, len mdlým úsmevom, ktorého tieň sa jej mihol na perách, kým sa obrátila na odchod.

Kata za ňou vyšla na chodbu. „To ani nič nepoviete? Zdá sa vám v poriadku takto zaobchádzať s človekom, čo sa o seba nedokáže sám postarať?“

„Jednoducho som na tú tácku zabudla,“ odseklo dievča a otočilo sa. „Čo vám mám na to povedať?“

„V izbe je to nechutne cítiť. Ten chlapec tam v tom spí a na podlahe má bordel.“

„A čo akože?“

„Môžete aspoň povedať, že vás to mrzí a že sa to už nestane. A mohli by ste pozdraviť. Mohli by ste sa pozeráť ľuďom do tváre, keď sa s nimi zhovárate. Pracujeme tu predsa spolu.“

„Ja som tú tácku na zem nezhodila, alebo azda áno?“ Dievča si založilo ruky na bruchu a poprsie sa mu zdvihlo. Spod pláštá vykúkali čierne šaty s výstrihom a vyzývavé silonky. Mala aj náušnice a náhrdelník, akoby sa chystala na ples.

„A tým chcete povedať čo?“ vybehla na ňu Kata. Keď pristúpila bližšie, zacítila z dievčata ostrý zápach alkoholu.

„Prečo by ma to teda malo mrziť? Zabudla som tácku. Veď hádam o nič nejde.“

„A čo to, že je z vás v práci cítiť alkohol? Ani tu o nič nejde?“

„Alkohol!“ zasmiala sa. „Ale no tak, to ste nikdy nepočuli, že existujú voňavky?“ Prevrtala Katu pohľadom, akoby pred sebou mala staromódnu poľutovaniahodnú babku, ktorá sa nikdy nestretla s parfomom.

„Rozpoznám, keď je z niekoho cítiť alkohol, na to môžete vziať jed. Opitá do práce chodiť nesmiete.“

„To ma tu chcete vychovávať? Alebo si mám priložiť prst na špičku nosa a chodiť po čiare?“

„Myslíte, že by ste toho boli schopná? Nezabudli ste na tú tácku napríklad preto, že ste opitá?“

Dievča sa zvrvalo a so smiechom odchádzalo. Kata vyrazila za ňou. Za sebou počula Ingu syknúť, aby mlčala, ale to ju ešte viac rozzúrilo. „Nebudete sa ku mne otáčať chrbtom!“ zakričala. „Zavolám vášmu nadriadenému.“

„Pokojne, vážená pani. Mne je to fuk. Keď už s ním budete hovoriť, môžete mu odkázať, aby šiel do riti a že chcem zvýšiť plat...“

„Takto sa so mnou rozprávať nebudete!“ zajačala Kata, keď do-
razili pred dvere izby číslo sedem. „Ľudia ako vy nemajú čo pra-
covať v nemocnici...“

„Vy teda poriadne zúrite. Asi ste si v poslednom čase nevrzli.“
Dievča sa jej vyškieralo do tváre. „Očividne nie.“ Otvorila dvere,
ale Kata ju schytila, otočila a nakázala jej, aby z oddelenia vypadla.

„Sem už nevkročíte. Tú tácku nechajte tak.“

„To sa neviete rozhodnúť, či ju mám odniesť, alebo nie?“

„Von!“ Kata ukázala do chodby a snažila sa, aby nebolo vidieť,
ako sa trasie. Vedľa nej sa objavila Inga a prosila ju, aby sa upo-
kojila.

Pri odchode si dievča hundralo čosi ako „stará krava“ a Kata
cítila, ako sa jej na pery derie výkrik *zasratá hlúpa fíflena*, ale do-
kázala sa opanovať.

Medzitým sa Emil v izbe zobudil, z posteľe na ňu rozospato
žmurkal a Kata sa prinútila do úsmevu. „To bude dobré, Emil.
Pokojne ďalej spite.“ Zatvorila dvere.

6

„Myslím, že to budú tie ráfiky. V pneumatikách problém nie je. Treba opraviť ráfiky. Mohol by si im to povedať? Ísť do práce mojím autom a potom sa tam zastaviť? Ja sa cítim čudne, keď sa musím s tými chlapmi rozprávať osamote.“

Tómas sa pozrel na adresu, ktorú Kata našla na internete. „Modrá ulica?“ vyhlásil, keď hľadal výhovorku, aby ušetril svoje citlivé prsty. Tento dôvod však nespomenie, ak všetko ostatné nezlyhá. Najprv sa pokúsi zaviesť reč na niečo iné a ona namietne: *Ved' predsa nemusíš nič robiť sám, len odvezieš auto do servisu a oni nejakým strojom vyzujú pneumatiky a opravia ráfiky.* A on povie, že nemá náladu sa s ňou o tom dohadovať, a odíde. Už len to, že by išiel do servisu, odporuje všetkému, čím sa Tómas stal – pierkom, ktoré ľahostajne pláva sterilne čistou prázdnotou jeho života.

„Áno, Modrá ulica. Nie je tam aj červená a žltá ulica?“ zasmiala sa, aby odľahčila atmosféru.

„No ja neviem, zlatko. V týchto veciach som sa nikdy veľmi nevyznan. Prečo tam jednoducho nezájdeš ty, oni sa už o to postarajú.“ Hovoril o strese v práci, stratili sa im nejaké prístroje, rozpočet sa im stále znižuje. V polovici vety sa zarazil nad niečím, čo si všimol v novinách Morgunblaðið.

„V tom prípade to môžeš takisto dobre urobiť ty, ako som tá prosila. Takéto veci má predsa vybavovať chlap, alebo nie? Nie je to tak?“ Kata nahnevane odišla do kuchyne, otvorila umývačku a nahádzala do nej riad, zatvorila dvierka a naliala si do hrnčeka kávu.

Radšej si pôjde ľahnúť, než aby sa s ním hádala. Tómas sa nikdy neháda, pretože neverí, že sa tým niečo vyrieši. Vlastne neve-

rí vôbec ničomu, len zachraňovaniu ľudských životov. Dáva ľuďi dokopy, tak ako ostatní dávajú dokopy nábytok z Ikey.

Prinútila sa vojsť späť do izby.

„Prepáč,“ ospravedlnila sa mu. „Som unavená po nočnej.“

„Náročná služba?“ Utriel si ústa servítkou. Uprostred prázdneho taniera ležal pripálený kúsok slaniny. Vždy, keď Tómasovi padol kúsok jedla mimo taniera, nechal ho ležať nedotknutý, kým nedojedol, potom ho zobral servítkou a položil na tanier, ale nezjedol ho. Kata sa to ani nesnažila pochopiť.

„Nie, nijako mimoriadne. Len sa v poslednom čase cítim čudne.“

„Ako čudne?“

Kata zatvorila oči a uvažovala, ako často asi Tómas potajomky chodí do Valinej izby. Spolu tam neboli nikdy, ale je možné, že Tómas vždy počká, kým zaspí, alebo si niekedy cez deň odskočí z práce domov, posadí sa tam, pomaly prechádza pohľadom cez izbičky v domčeku a vníma dcérinu prítomnosť, ale nemyslí na ňu, nie je posadnutý myšlienkou na to, či Vala žije, alebo je mŕtva...

„Ešte jedna vec, potom už pôjdem a dám ti pokoj. Vieš, čo je dnes za deň?“

Vstal od stola, zobral svoj tanier a pohárik a prikývol. „Viem, zlato. Chceš niečo podniknúť?“

„No, napadlo mi to... A čo ty? Chceš niečo podniknúť?“ Neodpovedal. „Alebo teraz pôjdeš do práce a... *popremýšľaš* o tom? A poobede mi pošleš esemesku, že neprídeš na večeru pre niečo, čo musíš neodkladne vybaviť...“ Tómas sa od nej odvrátil a bez slova vyšiel z izby. Po chvíli sa letmo rozlúčil a zľahka za sebou zabuchol vonkajšie dvere.

Kata chytila kabelku a prehŕňala sa v nej, kým nenašla fľaštičku na lieky, ktorú naplnila tabletami *forte*, a prehltna dve, aby sa jej lepšie zaspávalo. Potom sa načiahla za novinami, pretože ju prepadla neodbytná zvedavosť, čo to asi upútalo Tómasovu pozor-